

TÜRK HUKUKUNDA ARABAĞLANTI SÖZLEŞMELERİ

The Interconnection Contracts in the Turkish Law

Alvina GOJAYEVA*

ÖZET

Arabağlantı sözleşmeleri, iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılmasıdır. Türk hukukunda bu sözleşmelerle ilgili yasal düzenlemeler, 406 sayılı Telegraf ve Telefon Kanunu ve 2813 sayılı Telsiz Kanunu kapsamında yapılmaktadır. Arabağlantı sözleşmelerine ilişkin hususlar ve işletmecilerin hak ve yükümlülükleri Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinde ayrıntılı olarak düzenlenmektedir. 406 sayılı Kanun'un 1. maddesinde arabağlantı yükümlüsü düzenlenmektedir. Bu maddeye göre, "arabağlantı yükümlüsü", arabağlantıyı sağlayacak şebekenin özel/ tüzel kişiliği olarak tanımlanmaktadır. Telekomünikasyon Kurumu tarafından arabağlantı sağlama yükümlülüğü getirilen işletmeciler de "arabağlantı yükümlüsü" olarak tanımlanmaktadır. Arabağlantı sözleşmeleri özel hukuk sözleşmeleri olarak kabul edilmekte ve dolayısıyla, özel hukuk rejimine tabi tutulmaktadır. Arabağlantı sözleşmeleri, sözleşmede belirlenen sürenin bitmesi ile ve taraflardan herhangi birinin sözleşmeye aykırı davranmaları ile sona ermektedir.

---

* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ticaret Hukuku AnaBilim Dalı, Doktora Öğrencisi (alvinagojayeve@hotmail.com).

Anahtar Sözcükler: Telekomünikasyon, arabağlantı, arabağlantı sözleşmeleri, arabağlantı yükümlüsü.

ABSTRACT

Interconnection Contracts, are the connection of two different networks to create traffic connection between opposite telecommunication networks. At the Turkish Law, regulations concerning these interconnettions are made under Code of Telephone & Telegraph on numbered 406 & on numbered 2813 Radio Code. At the 1st Article of code which numbered as 406, arranged interconnection obligor. Concerning 1st article , *'interconnection obligor* 'are defined as special / legal entity which will arrange interconnection network. Opreators which has an obligation for interconnection network are defined as *'interconnection obligator* 'by Telecommunication Instutituo. Interconnection contracts are accepted as special law contracts and becouse of that be subjected Private Law regime. Interonnection Contracts ended by deadline whch noticed on contract or act one of parties against the rule of agreement.

Keywords: Telecommunication, interconnection, interconnection contracts, interconnection obligor

GİRİŞ

Telekomünikasyon sektörü, küreselleşmenin en yoğun yaşandığı sektörlerden birisidir. Sektörde sabit telefon hizmetleri veren şebeke işletmecileri ile mobil telefon işletmecileri yer almaktadır. Hızla gelişen teknoloji neticesinde sektörde; sabit telefondan sabit telefona, mobil telefondan mobil telefona, mobil telefondan sabit telefona ve sabit telefondan mobil telefona görüşme yapma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacın giderilmesi gerekliliği, telefon şebekeleri arasında arabağlantının gerçekleştirilmesini zorunluluk haline getirmiştir.

Arabağlantı; iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesi, iki şebekenin birbiri ile irtibatlandırılmasıdır. Arabağlantının sağlanması, telekomünikasyon sektörünün rekabete açılmasına yönelik düzenlemeler için de önem taşımaktadır. Kullanıcılar için

diğer telekomünikasyon şebekelerine erişmek ve diğer telekomünikasyon şebekeleri tarafından ulaşabilmek çok önemlidir. Bu doğrultuda etkin piyasa gücüne sahip işletmeler tarafından arabağlantı sözleşmesi yapılması zorunlu kılınmıştır. Bu işletmeler irtibatlandırma yapmak zorundadır.

Bu çalışmamız da telekomünikasyon sektörünün en önemli unsurlarından birisi olan arabağlantı sözleşmesini, unsurlarını ve arabağlantı ile ilgili olarak gerek Türk hukukunda gerekse Avrupa hukukunda yer alan düzenlemeleri irdeleyeceğiz.

A. GENEL OLARAK TELEKOMÜNİKASYON SEKTÖRÜNDE ARABAĞLANTI KAVRAMI

“*Arabağlantı*” telekomünikasyon sektörünün en önemli konularından birisidir. Zira bir telekomünikasyon hizmetini sunabilmek için lisans alabilen ve böylece bu türden hizmetleri yürütme hakkına sahip olan işletmeciler, kendi şebekeleriyle sabit veya mobil telefon hizmeti veren diğer işletmecilerin şebekeleri arasında bağlantı kurabilmek için bu işletmecilerle anlaşmak ve böylece kendi aboneleriyle diğer işletmecilerin (sabit veya mobil) abonelerinin haberleşmelerini sağlamak istemektedirler¹.

Arabağlantı kavramı farklı düzenleyici sistemler tarafından ve farklı şekillerde tanımlanmıştır. Öyle ki;

406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu’nun 1. maddesi arabağlantıyı; “*iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılmasıdır*” şeklinde tanımlamışken, Telekomünikasyon Kurumunun yayınladığı Referans Arabağlantı Teklifi² arabağlantıyı, “*çağruların ve/veya diğer telekomünikasyon hizmetlerinin bu Referans Arabağlantı Teklifi’ne uygun Arabağlantı Noktası yoluyla nakli ve sağlanması için kurulan işletmeci ve Ana Telekomünikasyon Şebekeleri³’nin fiziksel ve mantıksal bağlantısıdır*” şeklinde ifade etmiştir.

¹ Ulusoy, Ali. (2001). Telekomünikasyon Alanındaki Arabağlantı (Şebekeler Arası İrtibat ve İşbirliği) Sözleşmelerinin Hukuksal Niteliği. *AÜHFD*, 50(2), 147-158.

² http://www.tk.gov.tr/Basin_Duyurular/_Toc62560031

³ 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununda “*Ana Telekomünikasyon Şebekesi , kamu kullanımına açık telefon hizmetlerinin üzerinden yürütüldüğü, belirli noktalar arasında telekomünikasyon sağlayan transmision altyapısı ve anahtarlama ekipmanları da dahil olmak üzere iletim sistemleri şebekesi*” olarak tanımlanmıştır.

Nitekim arabağlantı teknik bir terim olmakla birlikte, bir işletmecinin diğer bir işletmeci için telekomünikasyon sinyallerini kendi yönettiği şebeke üzerinden yönlendirilmesi olarak da tanımlanabilmektedir. Ancak en geniş tanım Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 7 Mart 2002 tarih ve 002/19/EC sayılı Yönergesi⁴’nde yapılmıştır. Yönerge’de yer alan tanıma göre; “Arabağlantı, aynı ya da farklı yüklenici tarafından kullanılan kamu tarafından yararlanan telekomünikasyon şebekelerinin, bir yüklenicinin kullanıcılarının aynı ya da başka bir yüklenicinin kullanıcılarıyla iletişim kurmasının ya da başka bir yüklenici tarafından sunulan hizmete erişmelerini sağlamak için fiziksel ve mantıksal olarak bağlanması anlamına gelmektedir. Hizmetler dahil olan taraflar ya da şebekeye erişebilen diğer taraflar tarafından sağlanabilir. Arabağlantı kamu tarafından yararlanan şebeke operatörleri arasında uygulanan belirli bir erişim türüdür”. Yönerge’de yer alan bu tanım hem diğer operatörlerin şebekelerini hem de tek operatör tarafından kullanılan farklı şebekelerin arabağlantılarını kapsamaktadır.

Arabağlantı, farklı şebeke kullanıcılarının şebekeleri arasında bağlantıyı sağlamaktadır. Eğer şebekeler arasında arabağlantı sağlanamazsa farklı şebeke kullanıcıları arasında iletişim kurulamaz. Nitekim, bir çok ülkedeki küçük telefon şirketlerinin batmalarının bir nedeni de telefon servislerini gelişime ayak duramamalarıyla bu şekilde farklı şebeke ile arabağlantı sağlanamamalarıdır⁵.

Piyasaya yeni giren operatörler, yaygın bir şebekeye ve aboneye sahip olmadıkları için negatif etkiyi, abonelerinin, diğer operatörün sahip olduğu abonelere ulaşmasını sağlayarak ortadan kaldırmak istemektedirler. Arabağlantılar, abonelerin diğer operatörlerin şebekeleri ile irtibatını sağlayarak şebekelerarası iletişim kurmaktadır⁶.

Kısacası arabağlantı, modern telekomünikasyon sektörünün temeli ve global telekomünikasyon ağının temel platformudur. Arabağlantı, telekomünikasyon sektörünün serbest rekabete açılmasında ki en önemli faktörlerden birisidir.

---

⁴ *Directive 2002/20/EC of the European Parliament and Council of 7 March 2002 on the authorisation of electronic communications Networks and services (Authorisation Directive)*, <http://www.legaltext.eu/text/en/T60984.htm>

⁵ Competition Aspects of Interconnection Agreements In The Telecommunications Sector, Final Report, Report to the European Commission, DG IV, June 1995, p. 2.

⁶ Topkaya, Ferhat. (2001). *Telekomünikasyon Sektöründe Erişim Sorunları*. Uzmanlık Tezi, Rekabet Kurumu, Ankara, s. 20.

B. ARABAĞLANTI SÖZLEŞMELERİNİN TARİHİ

1.Genel Olarak

İlk çağlardan beri insanlar arası ilişkilerin düzenlenmesinde bir kısım iletişim araçları kullanılmıştır. İkel toplumlarda duman yakma ile başlayan iletişim şekli, yazının icadının da etkisiyle güvercinin ayağına takılan yazılı notlar, mektuplar, gazeteler, telgraf, radyo, televizyon ve sonunda günümüz teknolojisinde sabit ve mobil hizmetleri, internet üzerinden yapılan aktarmalı sohbetler ve elektronik iletilere kadar uzanmıştır⁷.

Türkiye Cumhuriyeti'nde haberleşme ile ilgili ilk olarak 1840 yılında Osmanlı İmparatorluğunda Posta Nezareti kuruldu. Bunu 1855 yılında Telgraf Nezaretinin, 1871 yılında ise Posta Nezareti ve Telgraf Nezareti birleştirilerek Posta ve Telgraf Nezareti kurulması izlemiştir. 1911 yılında ise American Western Electric şirketine 30 yıllık imtiyaz tanınarak telefon altyapısının kurulması ve işletilmesi için Dersaadet Telefon Anonim Şirketinin kurulması telefon alanındaki resmi ilk faaliyettir.

Bunları takiben, 1919 yılında PTT Umum Müdürlüğü kurulmuş, 21 Şubat 1924 tarihinde 406 Sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu kabul edilerek telgraf ve telefon haberleşmesi konusundaki ilk temel yasal düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonra 1936 yılında 2290 Sayılı Kanunla PTT idaresinin kurumsal yapısı ve görevleri tanımlanmış, 1939 yılında 3613 Sayılı Kanunla PTT idaresi Ulaştırma Bakanlığı'na bağlanmış ve 1953 yılında ise 6145 Sayılı Kanunla PTT İktisadi Devlet Teşekkülü halini almıştır. 1 Temmuz 1994 yılında 4000 Sayılı Kanunla telekomünikasyon hizmetleri ile posta ve telgraf hizmetleri ayrılmış ve Türk Telekom Anonim Şirketi kurulmuştur.

İletişim insanlar için vazgeçilmez bir gereksinimdir. Nitekim, modern telekomünikasyon sektöründe de şebekelerin birbirilerine bağlanması (arabağlantısı) yıllardır önemini korumaktadır. İlk başlarda, PTT'ler ve Kuzey Amerikan Telefon Şirketleri gibi operatörler ve komşu operatörlerarası irtibat sağlanmaktaydı. Son yıllarda telekomünikasyon marketlerin özelleşmesiyle birlikte, etkin arabağlantı düzenlemekeri gittikçe artan, geniş hizmet alanına sahip işlemlerin en önemli unsuru olmuştur. Etkin piyasa gücüne sahip işletmeciler, kendi şebekeleriyle sabit veya mobil telefon hizmeti veren

⁷ Altaş, Hüseyin, Ankara Üniversitesi, *Telekomünikasyon Hukuku*, Ders Notları, s. 2, <http://huseyinaltas.net/dersler/telekomunikasyon-hukuku>, erişim tarihi 05. 03. 12.

diğer işletmecilerin şebekeleri arasında bağlantı kurabilmek için, bu işletmecilerle anlaşmak ve böylece kendi aboneleriyle diğer işletmecilerin (sabit veya mobil) abonelerinin haberleşebilmelerini sağlamak istemektedirler⁸.

Arabağlantı sözleşmeleri liberalleşmenin getirdiği ihtiyaçlar nedeniyle öncelikle Avrupa Birliği Komisyon Direktifleri ile düzenlenmeye başladı. Daha sonra da ulusal mevzuatlarda bu kapsamda düzenlemeler yapılmıştır.

2. Yasal Çerçeve

Türk Hukukunda arabağlantı ile ilgili yasal düzenlemeler, 406 sayılı Telegraf ve Telefon Kanunu ile 2813 sayılı Telsiz Kanunu⁹ kapsamında yapılmaktadır. Söz konusu Kanunlar, sırasıyla 29.01.2000 tarihli 4502 sayılı kanun¹⁰ ve 12.05.2001 tarihli 4673 sayılı kanun¹¹ ile önemli değişikliklere uğramıştır. 5189 sayılı kanun¹² ile söz konusu kanunlarda değişiklik yapılmıştır. 5071 sayılı kanun¹³ ise 406 sayılı kanuna değişiklik getiren hükümler içermektedir.

Arabağlantı sözleşmelerine ilişkin hususlar ayrıntılı olarak *Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği*¹⁴’nde düzenlenmektedir. Anılan yönetmelik 406 sayılı kanuna ve 2813 sayılı kanuna dayanılarak hazırlanmıştır. Bu yönetmelik işletmecilerin erişim ve arabağlantıya ilişkin hak ve yükümlülükleri ile bu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde uygulanacak usul ve esasları kapsamaktadır.

---

⁸ Ulusoy, *agm*, s. 149.

⁹ 05.04.1983 Tarih ve 18011 Sayılı Resmi Gazete

¹⁰ “Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükümünde Kararname Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 29.01.2000 Tarih ve 23948 Sayılı Resmi Gazete

¹¹ “Telgraf ve Telefon Kanunu, Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Telsiz Kanunu ve Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin Biriktirme ve Yardım Sandığı Hakkında Kanun işle Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 23.05.2001 Tarih ve 24410 Sayılı Resmi Gazete

¹² 02.07.2004 Tarih ve 25510 Sayılı Resmi Gazete

¹³ 29.01.2004 Tarih ve 25361 Sayılı Resmi Gazete

¹⁴ 14.06.2007 Tarih ve 26552 Sayılı Resmi Gazete

C. TÜRK HUKUKUNDA ARABAĞLANTI SÖZLEŞMELERİ

1. Arabağlantı Sözleşmelerinin Önemi

Telekomünikasyon sektörü 1990'lı yıllara kadar tekel özelliği taşımaktaydı. Bu sektörde hizmetler devlet veya düzenlenmiş tekel pazarda özel sektöre ait şirketler tarafından yürütülmekteydi. Küreselleşme ve onun etkisiyle telekomünikasyon sektöründe hizmetler tekelden kurtularak büyük oranda rekabetçi yapıya bırakılmaya başlanmıştır¹⁵.

Telekomünikasyon sektörüne yönelik yapılan düzenlemeler içinde “*erişim ve arabağlantı*” önem arz etmekteydi. Ana operatörün elinde bulunan ve telekomünikasyon sektöründe faaliyet gösteren firmalar açısından yerel şebekelere erişimin uygun koşullarla sağlanması gereklilik arz etmektedir. Bu konuda yapılacak düzenlemeler sektörün önünü açacak, piyasada sağlanan etkin rekabet beraberinde hizmet kalitesi ile teknolojik araştırma ve yatırımların artmasını getirecek ve bu şekilde ulusal piyasada güçlenen firmaların, uluslararası telekomünikasyon piyasasında da kendilerini gösterebilmelerini sağlayacaktır¹⁶.

Bugünkü telekomünikasyon sektöründe sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin ve kalitesinin artmasında, arabağlantı sözleşmeleri sayesinde yeni oyuncuların piyasaya girmesi ve bağlantı olarak sektörün belirli kısımlarında tekeli yapının ortadan kalkmasının ve bunun sonucu olarak rekabet ortamının oluşmasının payı büyüktür. Bu anlamda arabağlantı, telekomünikasyon sektöründe rekabet ortamının korunması ve sürdürülebilir olması için dikkat edilmesi gereken en önemli hizmet sektörüdür¹⁷.

Arabağlantı sözleşmeleri, telekomünikasyon pazarı rekabete açıldığından itibaren farklı şebekelerin birbiri ile irtibatlandırılmasını sağlama amacıyla yapılmaktadır. Alt yapının sağlam olması rekabetin de gerektiği gibi olmasını sağlamaktadır. Operatörler arasında arabağlantıların olması abone-lerin birbirilerini daha rahat aramalarını sağlamaktadır. Dolayısıyla bu da

¹⁵ İçöz, Özge. (2003). *Telekomünikasyon Sektöründe Reğülasyon ve Rekabet Kuralları*. Rekabet Kurumu, Ankara, s. 30, Karaaslan, Vedat/Alkan, Nail. (2004). *Avrupa Birliğı-Türkiye İlişkileri Bağlamında Telekomünikasyonda Serbestleşme*. Ankara: Pelikan Yayınları, s. 7.

¹⁶ Topkaya, age, s. 1.

¹⁷ Sarı, Arif Oğün. (2004). *Rekabet Kuralları Işığında Erişim Arabağlantı Anlaşmaları ve Sanal Mobil Ağ Operatörlüğü*. Rekabet Kurumu, Ankara, s. 18.

rekabeti güçlendirmektedir. Böylelikle arabağlantı sözleşmeleri piyasada rekabetin oluşturulması ve sürdürülmesi açısından önem arz etmektedir.

Arabağlantı sözleşmeleri piyasada yeni girişlerin sağlanması açısından çok önemlidir, şöyle ki yerleşik operatörler, şebekeler arasında yapılacak aramalar için yüksek arabağlantı ücreti talep etmemeli, uygun bir fiyat belirlemeleri gerekmektedir. Arabağlantı sözleşmelerinin olmama halinde telekomünikasyon piyasasına giriş çıkışlar zorlaşır. Piyasada önceden yer edinmiş operatörlerin abone sayısı çok fazla olacağından, piyasaya yeni girmiş operatörlerin aboneye sahip olabilmeleri için yeni operatör abonelerinin de bu aboneleri makul bedellerle arayabilmeleri gerekmektedir. Aksi halde piyasaya yeni operatör girmesi imkansız hale gelecektir¹⁸.

Arabağlantı sözleşmeleri faturalandırma kolaylığı sağlaması bakımından da önem arz etmektedir. Arabağlantı sözleşmeleri sayesinde tek faturalandırma ile ücretin tamamı alınıp operatörlerce bölüşülmektedir. Arabağlantılar olmasaydı, bir çağrıyı başlatan operatörün bu hizmeti vermesi dolayısıyla faturalandırmaya gidip ücret tahsil etmesi, bir de ayrıca çağrıyı sonlandıran operatörün verdiği bu hizmet dolayısıyla faturalandırmaya gidip ücret tahsil etmesi şeklinde iki farklı faturalandırma ve ücret tahsil etme işlemi olacaktı. Bu tarz bir faturalandırma yöntemi operatörlerin işleme maliyetlerini arttıracığından görüşme ücretlerine yansıtacak hem de kaynak israfına yol açacaktı. Diğer yandan çağrıyı sonlandıran operatörün kendi abonesi olmayan bir kullanıcıdan çağrı sonlandırma karşılığı bedel talep etmesi gibi hukuken sorunlar doğurabilecek bir uygulama ortaya çıkacak idi¹⁹.

2. Arabağlantı Sözleşmelerinin Tanımı

406 sayılı Kanun'un 1. maddesi ve Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinin 4. maddesi kapsamında, "Arabağlantı, iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılmasıdır" şeklinde tanımlanmaktadır.

---

¹⁸ Altaş, Hüseyin. (ocak 2008). Arabağlantı Sözleşmelerinin Önemi. *Telekom Dünyası Dergisi*. Ankara s. 36.

¹⁹ Altaş, agm, s. 38.

406 sayılı Kanun'un 1. maddesinde arabağlantı yükümlüsü düzenlenmektedir. Bu maddeye göre, “*arabağlantı yükümlüsü*”, *arabağlantıyı sağlayacak şebekenin özel/ tüzel kişiliği* olarak tanımlanmaktadır.

Türk Telekomünikasyon Kurumu, 406 sayılı Kanun'un 10. maddesine göre, arabağlantı sağlama görev ve yükümlülüğüne tabi kılınmıştır. Ayrıca Telekomünikasyon Kurumu tarafından arabağlantı sağlama yükümlülüğü getirilen işletmeciler de “*arabağlantı yükümlüsü*” olarak tanımlanmaktadır. Türk Telekomünikasyon Kurumu ve etkin piyasa gücüne sahip işletmeciler, Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinin 10. maddesi hükmü gereğince de arabağlantı yükümlüsüdür. Ayrıca söz konusu madde gereğince, Telekomünikasyon Kurumu, bir işletmecinin arabağlantıya izin vermemesinin veya aynı sonucu doğuracak şekilde makul olmayan şartlar ileri sürmesinin, rekabet ortamının oluşumunu engellediğine veya ortaya çıkacak durumun kullanıcıların aleyhine olduğuna karar verilmesi halinde, söz konusu işletmeciyi arabağlantı yükümlüsü olarak belirleyebilir.

406 sayılı Kanun hükmü gereği, bütün işletmeciler arabağlantı talep edebilir. İşletmecilerin arabağlantı taleplerine ilişkin düzenlemeler 406 sayılı Kanun'un 10. maddesinde düzenlenmektedir. Bu doğrultuda bütün işletmecilerin ve kişisel telekomünikasyon tesislerini kullananların arabağlantı talepleri, ilgili mevzuatta belirlenen haller saklı kalmak üzere, arabağlantı sağlama yükümlülüğü olan işletmeciler tarafından karşılanmaktadır.

Arabağlantı yükümlüleri, arabağlantıya ilişkin taleplerini söz konusu madde hükümleri kapsamında, eşitlik, ayırım gözetmeme, şeffaflık, açıklık, maliyet ve makul kara dayalı olma ilkeleri temelinde ve arabağlantı yükümlülerinin veya bunların ortaklarının, iştiraklerinin veya ortaklıklarının, kendi hizmetleri için sağladıkları ile aynı koşul ve kalitede karşılamakla yükümlüdürler. Arabağlantı sağlanmasına ilişkin teknik olarak imkan dahilinde olan ve ekonomik olarak orantısız maliyetler ihtiva etmeyen talepler, makul ve haklı sebepler saklı kalmak üzere kabul edilir.

Şebekeler arasında arabağlantı sağlanmasına yönelik olarak işletmeciler arasında yapılacak anlaşmalar, 406 sayılı kanuna ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak taraflar arasında imzalanır ve gerekli teknik hükümleri, koşulları ve ücretleri de ihtiva eder. Bu anlaşmalar ile bunların ekleri ve değişikliklerinin bir tasdikli sureti Kurum'a sunulmaktadır. İmzalanan arabağlantı sözleşmeleri Kurum'da muhafaza edilmektedir.

Arabağlantı sözleşmesi, ilk talepten itibaren azami üç ay içerisinde sonuçlandırılmadığı takdirde, Kurum, arabağlantı talep eden tarafın başvurusu halinde, kamu menfaati gözetilerek belirleyeceği esaslar çerçevesinde taraflar arasında uzlaştırma prosedürü başlatır. Kurum tarafından uzlaştırma prosedürünün başlatılmasından itibaren, tarafların aralarında anlaşmaya varmaları için altı hafta süreleri vardır. Kurum, gerekli gördüğü hallerde, bu süreyi dört hafta uzatabilir. Bu süre zarfında taraflar arasında anlaşma sağlanamaması halinde Kurum, sözleşme için uygun gördüğü hüküm, koşul ve ücretleri belirlemeye yetkilidir. Bu hüküm koşul ve ücretler, taraflar aksini kararlaştırmadıkça veya kararlaştırılıncaya kadar geçerli olur.

Kurum, ilgili işletmecilerin, uygun olduğu ölçüde kendi standart hüküm ve şartları içine dahil edebilecekleri, standart arabağlantı referans ücret tarifeleri yayınlar ve gerektiğinde bunları değiştirir. Ayrıca Kurum, standart referans tarifeleri, arabağlantı anlaşmalarının tabi olduğu ayrıntıları gösteren yönetmelikler çıkarmakla ve standart referans tarifeleri, şebeke arabağlantı ile ilgili anlaşmaların telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesinde ve altyapının işletiminde serbest rekabeti engelleyici sonuçlara yol açmayacak tedbirler almakla yetkilidir.

Yukarıdaki değerlendirmelerden anlaşıldığı gibi arabağlantı sözleşmeleri, işletmeciler arasında uygulanacak arabağlantı ücreti, arabağlantı noktaları, hizmet kalitesi, kiralık devreler, faturalama ve uzlaşmazlıkların çözümü gibi hususlara ilişkin hükümleri kapsamaktadır.

Doktrinde arabağlantı sözleşmelerinin özelliklerini ortaya koyan çeşitli tanımlar yapılmıştır. Arabağlantı sözleşmesi, bir şebekenin alt yapısının başka bir şebekenin alt yapısıyla irtibatlandırarak, bir şebekenin abonesinin diğer şebeke abonesiyle bağlantı kurabilmesinin sağlanması için yapılan sözleşmedir²⁰.

Borçlar hukuku tanımına göre, arabağlantı sözleşmesi öyle bir sözleşmedir ki, bir işletmeci, diğer işletmecinin abonesini kendi abonesiyle irtibatlandırmayı taahhüt etmekte, diğer işletmeci de aynı şekilde karşı tarafın abonesini kendi abonesiyle irtibatlandırmayı taahhüt etmektedir. Arabağlantı sözleşmesi karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıyla kurulan rızai bir sözleşmedir. Arabağlantı sözleşmesi, bir işletmecinin abonesinin diğer işlet-

---

²⁰ ALTAŞ, ders notları, s. 29.

mecilerin aboneleriyle görüşmesini sağlamak, iletişimlerini kurmak, katma değerli telekomünikasyon hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak amacıyla karşılıklı irade beyanlarıyla kurulan, tam iki tarafa borç yükleyen, işletmecilerin bu irtibatı sağlamayı taahhüt etmesi, karşılığında bedellerini de ödemeyi taahhüt ettikleri sözleşme türüdür²¹. Arabağlantı, bir şebekenin veya işletmecinin aboneleriyle diğer bir şebekenin veya işletmecinin abonelerinin haberleşebilmesini sağlamaktadır²².

3. Arabağlantı Sözleşmelerinin Unsurları

Tüm borçlar hukuku sözleşmelerinde olduğu gibi arabağlantı sözleşmelerinde de üç esas unsur bulunmaktadır.

- a) Konu Unsuru
- b) Ücret Unsuru
  - aa) Birim Temel Ücret Esası,
  - bb) Sabit Terminasyon Ücret Esası,
  - cc) Kapanın Elinde Kalan Sistem.
- c) Anlaşma Unsuru

a) Konu Unsuru

Arabağlantı tanımından da anlaşıldığı üzere arabağlantı sözleşmesinin konusu; iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılmasıdır.

b) Ücret Unsuru

Ücret, arabağlantı sözleşmelerinde ki esaslı unsurdur. Bu sözleşmelerde ücret unsuruna olmazsa olmazdır. Şöyle ki, arabağlantı sözleşmelerinde ücret önceden tespit edilmelidir. Arabağlantı sözleşmelerinde ücret önceden tespit edilmelidir. Arabağlantı sözleşmelerinde ücret üç şekilde belirlenmektedir. Bunlar: Birim Temel Ücret Esası, Sabit Terminasyon Ücret Esası ve Kapanın Elinde Kalan Sistem'dir.

---

²¹ Altaş, ders notları, s. 30.

²² Ulusoy, Ali. (2002). *Telekomünikasyon Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 79.

aa) Birim Temel Ücret Esası

Dakika başına alınan ücrete “birim ücret” denir. Bunun nasıl belirleneceği paylaşılabacağı konusuna ise, “birim temel ücret” denilmektedir. Birim temel ücret esasına göre, çağrıyı başlatan ve bedeli bu nedenle abonesinden tahsil edecek olan operatörün abonesinden ne kadar ücret alacağını çağrının sonlandırıldığı operatör belirlemektedir²³. Bir örnekle ifade etmek gerekirse; bir Turkcell abonesi bir Avea abonesini aradığında, Turkcell’in abonesinden dakika başına ne kadar ücret alacağını ve bunun ne kadarını kendisine vereceğini Avea belirlemektedir.

bb) Sabit Terminasyon Ücret Esası

Sabit terminasyon sistemine göre, aramayı sonlandıran operatör abonesinden ücret alacağı konusunda serbesttir. Sabit terminasyon sisteminde, ücretlerin belirlenmesi noktasında maliyet artı makul kar esası geçerlidir. Günümüz telekomünikasyon sektöründe dünyada ve Türkiye’de sabit terminasyon sistemi en çok kullanılan sistemdir²⁴.

cc) Kapanın Elinde Kalan Sistem

Kapanın elinde kalan sistemde çağrıyı sonlandıran operatör, çağrıyı başlatan ve dolayısıyla faturalandırmayı yapıp ücreti aboneden tahsil eden operatörden, çağrı sonlandırma nedeniyle herhangi bir ücret almamaktadır. Ücretlendirmeyi çağrıyı başlatan operatör belirlemektedir ve abonesinden aldığı ücretin tümünü kendisine saklamaktadır²⁵. Arabağlantı sözleşmelerinde ücret unsurunun belirlenmesinde kapanın elinde kalan sistem, genellikle az nüfuslu ve dolayısıyla telefon şebekelerinin yoğun olmadığı ülkelerde uygulanabilir.

c) Anlaşma Unsuru

Anlaşma unsuru sözleşmenin karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı ile kurulacağına ilişkindir. Genel olarak arabağlantı sözleşmeleri de tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanıyla kurulmaktadır. 406 sayılı kanunun 10. maddesi, Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği 21. ve 29. maddeleri gereğince işletmeler bazı hallerde arabağlantı sözleşmesi yapma mec-

---

²³ Altaş, ders notları, s. 32.

²⁴ Altaş, ders notları, s. 33.

²⁵ Altaş, ders notları, s. 35.

burietinde kalabilirler. Bu işletmeler, etkin piyasa gücüne sahip işletmelerdir. Etkin piyasa gücüne sahip işletmeler, önceden referans arabağlantı sözleşmeleri yayınlamak zorundadırlar²⁶.

Şöyle ki, etkin piyasa gücüne sahip işletmeciler, her yıl yenilenerek şubat ayı sonuna kadar referans arabağlantı teklifleri hazırlayarak Kuruma göndermekle yükümlüdürler. Kurum söz konusu teklifleri onayladığı takdirde yayımlar. Arabağlantı telebinde bulunan işletmecilerin taleplerinin karşılanmasına yönelik gereksiz hizmetleri almamaları ve karşılığında bir bedel ödememeleri esastır. Bu amaçla, hizmetler yeterince araştırılmış ve ilgili pazarın özelliklerine göre her bir hizmetin fiyatını da içerecek şekilde referans arabağlantı teklifinin süre ve koşulları belirlenmiş olmalıdır. Her yıl sunulan yeni teklifler onaylanana kadar mevcut referans arabağlantı teklifleri geçerliliğini korumaktadır²⁷.

Böylelikle referans arabağlantı sözleşmeleri yayımlanarak işletme şartlı bir icapta bulunmuş olur ve bu icabıyla da bağlı sayılmaktadır. Genellikle arabağlantı sözleşmeleri referans arabağlantı ile yapılmaktadır.

Etkin piyasa gücüne sahip işletmeciler etkin piyasa gücüne sahip olduklarının Kurum tarafından belirlenmesinden itibaren en geç 3 ay içerisinde referans arabağlantı tekliflerini hazırlayarak Kuruma göndermekle yükümlüdürler.

Telekomünikasyon Kurumu tarafından yayımlanan referans arabağlantı tekliflerinde bulunması gereken hususlar aşağıdakilerdir:

I. Genel hükümler:

1. Tarafların hak ve yükümlülükleri,
2. Mülkiyet hakları,
3. Gizliliğin korunması,
4. Anlaşmanın süresi ve yeniden müzakere koşulları,

5. Taraflarlardan herhangi birinin şebekesinde veya sunulan hizmetlerde değişiklik yapılması önerildiğinde izlenecek yöntemler.

---

²⁶ Altaş, ders notları, s. 31-32.

²⁷ Ekici, Şerafettin. (2006). *Özel Sektöre Açıldıktan Sonra Türk Telekomünikasyon Hukuku*. İstanbul: Vedat Kitapçılık Basım Yayın Dağıtım A.Ş., s. 117.

II. Sunulan hizmetlere ilişkin hükümler:

1. Arabağlantı;

1. Hizmetlerin tanımı ve kapsamı;
2. Gerekli Şebeke ve transmisyon unsurları,
3. Arabağlantının Sunulduğu erişim noktaları,
4. Test prosedürleri,
5. Biçimlendirmeye (konfigürasyon) ilişkin hususlar.

2. Ortak yerleşim;

1. Ortak yerleşim noktalarına ilişkin bilgiler,
2. Ortak yerleşim noktalarına ilişkin fiziksel, uzaktan ve sanal ortak yerleşim gibi seçenekler,
3. Ortak yerleşime konu ekipmanların özellikleri ve kısıtları,
4. Ortak yerleşim noktalarının güvenliğini sağlamak üzere alınacak önlemler,
5. Ortak yerleşim hizmetinden yararlanan işletmecinin personelinin ortak yerleşim noktalarındaki ekipmanlarına erişim koşulları,
6. Ortak yerleşim yerinin kısıtlı olduğu hallerde yer paylaşımında uygulanacak esaslar,
7. Ortak yerleşime uygun yerin mevcut olup olmadığının kontrolüne ilişkin esaslar,

III. Ücretler, ödemeler ve faturalama prosedürleri

IV. Talep tahminlerinin ilişkin hususlar

V. Siparişlerin iptal edilmesi halinde uygulanacak yaptırımlar

VI. Şebeke bütünlüğü ve güvenliğine ilişkin hususlar

VII. Hizmet kalitesinin sağlanması

VIII. Arızaların giderilmesine yönelik prosedürler

IX. Sinyalleşme, trafik veya şebeke yönetimi gibi işleme ilişkin hususlar²⁸.

4. Arabağlantı Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği

Arabağlantı sözleşmelerinin hukuki niteliğinin anlaşılabilmesi için öncelikle idari sözleşme ve özel hukuk sözleşmesi kavramlarına açıklık getirmek yerinde olacaktır.

Borçlar Kanunu²⁹'nun 1. maddesine göre, *sözleşme, iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun surette rızalarını beyan ettikleri takdirde oluşmaktadır*". Özel hukuk sözleşmelerini düzenleyen kurallar borçlar hukukunun konusunu teşkil etmektedir. Bu doğrultuda özel hukuk sözleşmesi, iki tarafın karşılıklı ve birbirine uygun surette rızalarının beyanı ile oluşan hukuksal işlemidir³⁰.

İdare, görevlerini yerine getirirken, çoğunlukla tek yanlı işlemler yapmakla birlikte bazı hallerde sözleşmeler de yapabilmektedir. İdare tarafından yapılan sözleşmeler, idarenin yaptığı özel hukuk sözleşmeleri ve idare sözleşmeleri olarak ikiye ayrılmaktadır. İdare tarafından yapılan sözleşmelerin bir kısmı tamamen özel hukuk hükümlerine tabi sözleşmelerdir. İdarenin özel hukuk hükümlerine göre yaptığı sözleşmeler, bireylerin kendi aralarında yaptıkları sözleşmelerden farklı unsurlar içermemektedir³¹.

İdarenin taraf olduğu sözleşmelerden, sadece idare hukuku hükümlerine göre yapılmış olanlar idari sözleşmelerdir. İdari sözleşme, taraflarından biri kamu idaresi olan, konusu bir kamu hizmeti veya bir kamu hizmetinin yerine getirilmesi olan ve kamu idaresine birtakım üstün hak ve yetkiler veren sözleşme olarak tanımlanabilmektedir³².

²⁸ Ekici, age, s. 118. Ayrıca ayrıntılı bilgi için bkz. Telekomünikasyon Kurumu'nun Referans Arabağlantı Teklifi, http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf

²⁹ Kanun No: 818, 22.04.1926 Kabul Tarihi ve 29.04.1926-356 Sayılı Resmi Gazete

³⁰ Oğuzman, M, Kemal. (1998). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Pelikan Yayınları, s.41.

³¹ Gözübüyük, Şeref. (2001). *İdare Hukuku*. Cilt 1, Genel Esaslar (2.bs.).Ankara: Turhan Kitabevi,s .455-493.

³² Günday, Metin. (2002). *İdare Hukuku*. (6.bs.). Ankara: İmaj Yayınları. s. 141-170.

İdari sözleşme taraflarından en az birinin idare olması gerekmektedir. İdari Yargılama Usulü Kanunu³³nda, idari sözleşmelerin “genel hizmetler veya kamu hizmetlerinin yürütülmesi için yapılan sözleşmeler” olduğu belirtilmektedir.

Ayrıca taraflardan birinin idare olması gerekliliği, idari sözleşmeler açısından tek başına belirleyici bir unsur değildir. Zira, taraflarından biri idare olan her sözleşme de idari sözleşme değildir. İki kamu tüzel kişi arasında da idari sözleşme akdedilebilir.

İdari sözleşmenin diğer bir özelliği, sözleşme konusunun bir kamu hizmeti olmasıdır. Kamu hizmeti ise öğretime, devlet veya diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak ihtiyaçları karşılamak, tatmin etmek ve kamu yararını sağlamak için yapılan sürekli ve düzenli faaliyetlerdir³⁴.

Kamu hizmeti, idarenin üstlendiği tüm hizmetler olarak tanımlanmaktadır. İdare, kamu hizmetlerini özel hukuk kişilerine de gördürebilmektedir. Özel Hukuk kişileri tarafından yürütülen kamu hizmetlerinde, kamu hizmetlerinin nihai sorumlusu olan idarenin yakın gözetim ve denetimi söz konusu olmaktadır.

4502 sayılı Kanun³⁵ yürürlüğe girmeden önce Türk Telekom ve GSM işletmeleri arasında imzalanmış olan arabağlantı sözleşmelerinde, sözleşmenin konusu bir kamu hizmeti olan telekomünikasyon hizmetinin sunulmasıydı. Söz konusu kanun yürürlüğe girmeden önce Türk Telekom 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye³⁶ tabi bir kamu iktisadi teşekkülü idi. 4502 sayılı kanun yürürlüğe girmeden önce GSM işletmecileri ve Türk Telekom arasındaki arabağlantı sözleşmelerinin bir idari sözleşme olarak nitelendirilebilmesi için şartlar sağlanmaktaydı.

4502 sayılı Kanun’un 1. maddesinde Türk Telekomun özel hukuk hükümlerine tabi bir anonim şirket olduğu ve kamu iktisadi teşebbüsleri de dahil, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan kamu kurum, kuruluş

³³ Kanun No: 2577, 20.01.1982 Tarih ve 17580 Sayılı Resmi Gazete

³⁴ Ulusoy, Ali. (2001). *Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Uluslararası Tahkim ve Kamu Hizmeti*. Ankara: Libererte yayınları, s. 4.

³⁵ 29.01.2000 Tarih ve 23948 Sayılı Resmi Gazete

³⁶ 14.12.1983 Tarih 18435 Sayılı Resmi Gazete

ve ortaklıklarına uygulanan mevzuatın Türk Telekoma uygulanamayacağı hükme bağlanmaktadır. Söz konusu kanun ile Türk Telekom anonim şirket statüsüne kavuşturulmuştur. Diğer bir ifade ile, Türk Telekom özel hukuk hükümlerine tabi bir ticari şirket haline getirilmiştir. Nitekim, bu durumda sözleşmenin taraflarından biri kamu idaresi değildir. Bu doğrultuda 4502 sayılı kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra Türk Telekom ile GSM/UMTH işletmeciler arasında imzalanan sözleşmeler idari sözleşme niteliği taşımamaktadır.

Özel Hukuk sözleşmelerinin ise en temel özelliği, sözleşmenin taraflarının sözleşme özgürlüğünün olmasıdır. Sözleşme özgürlüğü, hukuk düzeninin getirdiği sınırlar çerçevesinde kişilerin irade beyanlarıyla diledikleri hukuksal sonuçları meydana getirebilmesidir³⁷. Sözleşme özgürlüğü ilkesi gereğince hiç kimse bir sözleşme yapmaya zorlanamaz. Sözleşme özgürlüğü ilkesinin bir diğeri, sözleşmenin karşı tarafını seçme özgürlüğüdür. Kural olarak herkes dilediği sözleşmeyi dilediği kişi ile yapabilmektedir. 406 sayılı Kanun'un 10. maddesine göre, işletmecilerin arabağlantı talepleri, ilgili mevzuatta belirlenen haller saklı kalmak üzere, arabağlantı sağlama yükümlülüğü olan işletmeciler tarafından karşılanmaktadır. Kanun bu düzenleme ile makul ve haklı sebepler saklı kalmak üzere, arabağlantı sağlanmasına ilişkin teknik olarak imkan dahilinde olan ve ekonomik olarak orantısız maliyetler ihtiva etmeyen taleplerin kabul edileceğini hükme bağlamaktadır. 406 sayılı Kanun'un 10. maddesi ile telekomünikasyon işletmecilerinin bir kısmına arabağlantı sözleşmesi yapmak konusunda zorunluluk getirilmektedir. Bununla birlikte 406 sayılı Kanun'un 10 maddesi ile sözleşme özgürlüğüne getirilen sınırlama kanun hükmü ile yapılmaktadır.

Sözleşme özgürlüğü ilkesine göre, taraflar şekil serbestisine de sahiptir. Borçlar Kanunu'un 11. maddesi gereğince sözleşmelerin geçerliliği, kanunda açıkça düzenleme olmadıkça hiç bir şekle bağlı değildir. Sözleşmenin taraflarının bu sözleşmeyi aralarında anlaşarak değiştirme veya ortadan kaldırma konusundaki serbestileri de sözleşme özgürlüğü ilkesinin bir sonucudur. Bu doğrultuda arabağlantı sözleşmelerinin taraflarının da sözleşmeyi değiştirme ve dilediklerinde ortadan kaldırma serbestisi vardır. Fakat, bu sözleşmede yapılacak değişiklikler kanuna ve Telekomünikasyon Kurumu düzenlemelerine aykırı olmamalıdır.

³⁷ Kaplan, İbrahim. (2007). *Hakimin Sözleşmeye Müdahalesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 3.

Yasal düzenlemelerde arabağlantı sözleşmelerinin hangi hukuksal rejime tabi olacakları konusunda açık bir hükme yer verilmemiştir. Arabağlantı işletmecilerin aralarında sebest irade ile yapacakları bir anlaşmaya tabi tutulduğuna göre, herhangi bir tarafın bu anlaşmada üstün ve ayrıcalıklı konumda olmadığını, başka bir ifade ile, tarafların eşit konumda olduğu kabul edilmiştir. Tarafların kendi rızasıyla ve tamamen eşit konumda oldukları anlaşmalara dayanan sözleşmelerin ise idari sözleşme değil özel hukuk sözleşmesi olduğu tartışmasıdır.

Açıklamalardan anlaşıldığı gibi özel hukuk sözleşmelerinde taraflar eşit durumda olduklarından taraflardan yalnız birinin iradesi ile sözleşmeyi değiştirmesi mümkün değildir. Arabağlantı sözleşmelerinde de tarafların karşılıklı anlaşma dahilinde sözleşmeyi gözden geçirmeleri ve değişiklik yapmaları mümkündür. Bu kapsamda, 4502 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi sonrasında imzalanan arabağlantı sözleşmeleri özel hukuk sözleşmelerinin özelliklerini taşımaktadır. Böylece GSM ve UMTS işletmecilerinin kendi aralarında imzaladıkları arabağlantı sözleşmeleri, taraflarının özel hukuk tüzel kişileri olması ve özel hukuk hükümlerine göre akdedilmeleri nedeniyle özel hukuk sözleşmeleridir.

Sonuç olarak arabağlantı sözleşmeleri rızai ve tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerdendir. Her iki taraf da belirli bir edimi yerine getirmekle yükümlüdür. Arabağlantı sözleşmeleri ivazlıdır. Arabağlantı sözleşmeleri sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmelerdir. Arabağlantı sözleşmeleri, 7 gün 24 saat esasına göre, elverdiği ölçüde (teknik olarak) hizmetlerin verilmesine yöneliktir. Arabağlantı sözleşmeleri özel hukuk hükümlerine tabidir. Arabağlantı alanı sözleşme yapma mecburiyetinin olduğu bir alandır.

5. Arabağlantı Sözleşmelerinde Tarafların Yükümlülükleri

a) Arabağlantı Sağlayanın Yükümlülükleri

Arabağlantı sözleşmelerinde arabağlantıyı sağlayan taraf, çağrıyı sonlandıran tarafatır. Arabağlantı sağlayanın yükümlülüklerini şu şekilde özetleyebiliriz; Arabağlantı Sağlama Yükümlülüğü, Eşit Kalitede Hizmet Sunma Yükümlülüğü³⁸.

³⁸ Arabağlantı Sözleşmelerinde Tarafların Yükümlülükleri, işletmeciler tarafından yayınlanmış olan Referans Arabağlantı Teklifleri ve Kurum tarafından hazırlanan raporlarda ayrıntılı düzenlenmiştir. Söz konusu "erişim ve arabağlantı teklifleri" Bilgi

aa) Arabağlantı Sağlama Yükümlülüğü

Arabağlantı sözleşmelerinde karşımıza çıkan en önemli yükümlülüklerden biri şebekeler arası irtibatın sağlanması yükümlülüğüdür. Arabağlantı, 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanun'un³⁹ 3. maddesinde, "iki ayrı telekomünikasyon şebekesi arasındaki telekomünikasyon trafiğinin gerçekleştirilmesini teminen iki şebekenin birbirine irtibatlandırılması" olarak tanımlanmıştır. Bu irtibat sayesinde arabağlantı sağlama yükümlüsü, arabağlantı sözleşmesi hükümleri çerçevesinde, işletmeci şebekenin kendi şebekesi ile irtibatlandırılmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda, kamuya telekomünikasyon hizmeti sunan ve ilgili piyasada hakim durumda olan telekomünikasyon ileticisi, kendi telekomünikasyon şebekesinin özellikle diğer ileticinin kamu telekomünikasyon şebekeleri ile arabağlantısının sağlanmasından yükümlüdür.⁴⁰

bb) Eşit Kalitede Hizmet Sunma Yükümlülüğü

Eşit kalitede hizmet sunma yükümlülüğü, ayrımcılık yapmama yükümlülüğü ile doğrudan ilgili bir yükümlülüktür. Bu yükümlülüğün de teknik olarak eşitlik ve ücret yönünden eşitlik olmak üzere iki boyutu bulunmaktadır. Bu piyasada tekellerin oluşmaması açısından önem arz eden bir yükümlülüktür.

b) Arabağlantı Alanın Yükümlülükleri

Arabağlantı sözleşmelerinde arabağlantı alan taraf çağrıyı başlatıp, faturalandırmayı yapan ve abonesinden ücret tahsil eden taraftır. Arabağlantı sağlama yükümlüsünün arabağlantı alana karşı yükümlülüklerine paralel olarak işletmecinin de arabağlantı sağlama yükümlüsüne karşı yükümlülükleri bulunmaktadır.

aa) Arabağlantı Alma Yükümlülüğü

Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından, resmi internet sitesinde yayımlanmıştır. Bkz. http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/

³⁹ 5.11.2008 Tarih ve 27050 Sayılı Resmi Gazete

⁴⁰ 02. 08. 2011. Türk Telekomünikasyon A.Ş.Referans Arabağlantı Teklifi, http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf

Arabağlantı alan da arabağlantının sağlanması ile yükümlüdür. Bu durumda işletmeci arabağlantı sağlama yükümlüsünün şebekesinin kendi şebekesiyle irtibatlandırılmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda, işletmeci, şebekesinin yapı ve özelliklerine uygun şekilde arabağlantı sağlama yükümlüsüne çağrı gönderilmesini veya arabağlantı sağlama yükümlüsünden çağrı alınmasını sağlamaktadır.⁴¹

bb) Ücret Ödeme Yükümlülüğü

İşletmeci, servisin yürütülmesi için kullanacağı arabağlantı sağlama yükümlüsüne ait yer, bina, kule, enerji, klima ve tahsis ve tesis edilecek devre vb. diğer altyapı imkanı için tesis, kira ve diğer ücretleri, arabağlantı sözleşmesindeki şartlara uygun olarak ödemekle yükümlüdür.⁴²

c) Ortak Yükümlülükler

aa) Özenli ve Sadakatli Davranma Yükümlülüğü

Arabağlantı sözleşmelerinde taraflar, operatörlerin abonelerinin diğer şebekeye doğru yapacakları aramaların daha başarılı olabilmesi için karşılıklı olarak yükümlülükler altına girmektedirler. Sözleşmenin taraflarından her biri işletmekte oldukları şebekeden diğer tarafın şebekesine doğru yapılacak aramaların başarılı olması için kendi şebekelerinde gerekli şebeke düzenlemesini yapmak ve gerekli özeni göstermekle yükümlüdürler.⁴³

Bu kapsamda, özenli ve sadakatli davranma yükümlülüğü, işletmeci tarafından yapılması gerekenlerin yapılması, yapılmaması gereken şeylerden de kaçınılması gerekliliğini ifade etmektedir. Örneğin; taraflar birbirlerinin altyapı kullanımını engellemekle yükümlüdür. Arabağlantı sözleşmelerinin tarafları, arabağlantı nedeniyle sahip oldukları sırları da açıklamamalıdır. Tarafların birbirileri hakkında edindikleri bilgileri sadakatle saklamaları gerekmektedir. Arabağlantı sözleşmesine göre tarafların karşılıklı olarak her şekil ve biçimde temin ettikleri gizli bilgiler, veren tarafın inhisarındadır.⁴⁴

bb) Hizmet Kalitesi Sağlama Yükümlülüğü

---

⁴¹ Altaş, ders notları, s. 40.

⁴² Altaş, ders notları, s. 41.

⁴³ Altaş, ders notları, s. 43.

⁴⁴http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referansarabaglantiteklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf

Arabağlantı sözleşmelerinde taraflar teknolojik imkanlara göre hem kendi abonelerine, hem karşı tarafın abonelerine karşı, hizmet kalitesini sağlamakla yükümlüdür.

cc) Bilgi Sağlama Yükümlülüğü

Arabağlantı sözleşmelerinin taraflarından herhangi biri, diğer tarafın hizmetten faydalanması için ihtiyaç duyduğu bilgilerin kopyasını diğer tarafa vermekle yükümlüdür. Her bir taraf, diğer tarafa arabağlantı sözleşmesinin imzalanmasını takip eden ve sözleşme ile belirlenen süre içinde arabağlantı sistemlerine ilişkin isim ve adreslerini, numaralandırma bilgilerini, hangi numara bloklarının teslim alınacağı ve teslim edileceğini, hangi arabağlantı sistemleri arasında fiziksel bağlantı kurulacağı bilgilerini, fonksiyonlarını ve bunların dışında gereken irtibat bilgilerini verecektir.

dd) Gizliliği Koruma Yükümlülüğü

Taraflar, diğer tarafın özel olarak yazılı şekilde izin vermesi durumu hariç olmak üzere temin ettikleri bilgileri gizli tutacaklarını ve muhafaza edeceklerini ve kısmen veya tamamen üçüncü şahıs veya kuruluşlara doğrudan veya dolaylı olarak hiçbir şekilde açıklayamayacaklarını ve bu bilgileri sadece, arabağlantı sözleşmesi amaçları doğrultusunda kullanacakları konusunda sözleşmeyle bu yükümlülüğü üstlenmektedirler. Taraflar birbirlerinin abonelerinin şahsi verilerini ihlal edici davranışlardan kaçınmak zorundadır.

Nitekim taraflar diğer tarafın özel olarak yazılı şekilde izin vermesi hali hariç olmak üzere anılan gizli bilgileri gizli tutacaklarını ve muhafaza edeceklerini ve kısmen veya tamamen üçüncü şahıs veya kuruluşlara doğrudan veya dolaylı olarak hiçbir şekilde açıklamayacaklarını ve bu bilgileri sadece, arabağlantı sözleşmesi amaçları doğrultusunda kullanacaklarını beyanla kabul ve taahhüt etmektedirler.⁴⁵

Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliğinin 23. maddesinde de bu yükümlülük üzerinde durulmuş ve *“İşletmeciler, gerek erişim ve arabağlantı sözleşmesi müzakereleri esnasında gerekse bu müzakerelerden önce veya sonra diğer işletmeciden elde ettikleri bilgileri, veriliş amacına uygun olarak kul-*

---

⁴⁵ 1.8.Gizliliğin Korunması, Türk Telekomünikasyon A.Ş.Referans Arabağlantı Teklifi, http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erişim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf.

lanmak ve her halükarda gizli tutmakla yükümlüdürler. Söz konusu bilgiler, Kurum haricinde, hiç bir şekilde, bu tür bilgileri kendilerine haksız rekabet avantajı sağlayacak şekilde kullanabilecek üçüncü şahıslara, işletmecilerin ortaklarına, iştiraklerine ve ortaklarına ifşa edilemez”, denilerek hükme bağlanmıştır. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi’nin 2002/19/EC Sayılı 7 Mart 2002 Tarihli Yönergesi’nin hak ve yükümlülüklerle ilişkin 4. maddesinde de gizliliğin korunması yükümlülüğüne yer verilmiştir.

ee) Ücretlendirme ve Faturalandırma Yükümlülüğü

Taraflar, kendi şebekeleri ve/veya sistemleri aracılığı ile gerçekleşen çağruların doğru olarak kaydedilmesinden, ücretlendirilmesinden ve bu ücretlerin kendi müşterilerinden toplanmasından kendileri sorumlu olmaktadır. Her operatör kendi abonelerini faturalandıracak ve ücret tahsil edip tahsil ettiği ücret arabağlantı sözleşmesine göre bölüştürecektir⁴⁶.

ff) Arızaların Giderilmesine Yönelik Tarafların Yükümlülükleri

Bir arıza, hangi operatörün işletmekte olduğu taraftaysa o operatör bu arızayı giderecektir. Arıza meydana geldiğinde, arızanın giderilmesi işlemi belli sürede gerçekleştirilmelidir.

aaa) Hata Tespiti ve Raporlaması

Bu yükümlülük kapsamında, bir taraf, kendi şebekesinde oluşan ve diğer tarafın şebekesini olumsuz etkileyebilecek bir hatayı farkedirse, farkedilen taraf, derhal diğer tarafı bu sorunu çözmek için yapılmakta olan faaliyetler hakkında bilgilendirecektir⁴⁷.

bbb) Müdahale

Taraflar, farklı arıza ve hatalar için görüş birliğine varılan müdahale zamanlarını oluşturup anlaşmaya varmakla da yükümlüdürler. Müdahale

---

⁴⁶ Türk Telekomünikasyon A.Ş.Referans Arabağlantı Teklifi, 3.Ücretler, Ödemeler ve Faturalamaprosedürleri,http: //www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf .Ayrıca bkz Altaş, ders notları.

⁴⁷ 8. Arızaların giderilmesine yönelik prosedürler, 8.1. Hata Tespiti ve Raporlaması, http: //www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf

zamanı, hatanın raporlanmasından düzeltici faaliyetlerin başlamasına kadar geçen süredir⁴⁸.

ccc) Hizmet Restorasyonu

Hizmet restorasyonu, yeni hizmetlerin gelişen teknolojiye hızla uydurulmasıdır. Arabağlantı sözleşmelerinde tarafların hizmet restorasyonu konusunda da yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu kapsamda, taraflar, hizmeti etkileyen hataları öncelikli olarak giderecektir. İlgili taraf, yedek kapasiteyi otomatik olarak hemen kullanılabilir duruma getirecek veya hizmeti restore etmek için şebeke yönetim faaliyetlerini yerine getirecektir. Taraflar bu konuda da üzerlerine düşeni yapmak zorundadırlar⁴⁹.

6. Arabağlantı Sözleşmesinin Sona Ermesi

Telekomünikasyon sektöründe hizmet veren işletmeler işletme hakkını süreli olarak elde etmektedir. İşletme süresi sona erince, süresi sona eren işletmenin yaptığı arabağlantılar da kural olarak sona erer. Buradan anlaşıldığı gibi arabağlantı sözleşmesi sürenin dolmasıyla sona erer.

Arabağlantı sözleşmesi, süresinin bitiminde veya ilgili Telekomünikasyon Kurumu ile yapılan görev sözleşmesi, imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı veya genel iznin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde bir işleme gerek kalmaksızın feshedilmiş sayılır.

Arabağlantı sözleşmeleri, sözleşmede belirlenen sürenin bitmesi ile sona erebileceği gibi, taraflardan herhangi birinin sözleşmeye aykırı davranması ile de sona erer.

Uygulamada taraflardan herhangi birinin sözleşmeye aykırı davranması halinde arabağlantıların kesilip kesilemeyeceği tartışmalı bir konudur. Nitekim, hakim piyasa gücüne sahip olan işletmeler arabağlantı sözleşmesi yapmak zorundadır. Arabağlantı sözleşmesini zorunluluktan dolayı yapan, ancak

⁴⁸ Türk Telekomünikasyon A.Ş.Referans Arabağlantı Teklifi, 8. Arızaların Giderilmesine Yönelik Prosedürler, 8.2. Müdahale Hızı, http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf

⁴⁹ Türk Telekomünikasyon A.Ş.Referans Arabağlantı Teklifi, 8. Arızaların Giderilmesine Yönelik Prosedürler, 8.3. Hizmet Restorasyonu, http://www.btk.gov.tr/elektronik_haberlesme_sektoru/tarifeler_ve_erisim/referans_arabaglanti_teklifleri/Turk_Telekom_RAT_2011.pdf

aslında yapmak istemeyen işletmeler, arabağlantıyı kasten sona erdirmek amacıyla ve bilerek yükümlülüklerini ihlal etme yoluna gidebilirler. Bu nedenle de, kanaatimce sözleşmeye aykırı davranılması halinde arabağlantıların sona ermemesi gerekmektedir. Nitekim, Telekomünikasyon mevzuatı telekomünikasyon hizmetlerini kamu hizmetlerinden saymaktadır. Arabağlantı sözleşmeleri kamu hizmetlerinin görülmesine ilişkin olarak yapılan sözleşmelerdir. Kamu hizmetleri, temelinde kamu yararı bulunan bir gereksinimi karşılayan faaliyetler olarak kabul edildiklerinden, kural olarak bunların sürekli ve düzenli bir biçimde sürdürmeleri gerekmektedir. Kamu hizmetinin özellikleri gereğince de hizmetin devamlı olarak verilebilmesi için sözleşmenin sürdürülmesi gerekmektedir.

D. AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA ARABAĞLANTI SÖZLEŞMELERİ

Arabağlantı konusu AB mevzuatına 90'lı yıllardan itibaren girmeye başlamıştır. AB Konseyinin 5 Haziran 1992 tarihli “*Kiralınmış Hatların Açık Şebeke Sunumuna Tabi Tutulmasının İlişkin Direktifinin (92/44/CEE) (Kiralık Devre Direktifi)*”⁵⁰ açık şebeke şartı'nın, kiralık hatlara uygulanmasındaki temel hususlar; tarifeler, hizmet kalitesi, erişim, kişisel verilerin korunması ve kısıtlı olan kapasitenin eşit ve adil bir şekilde paylaşımı ile ilgili hususları içermekle birlikte 6. maddesinde, kiralınmış hatların kendi aralarında ve ana şebekelerle ara bağlantısına sınırlama getirilemeyeceği düzenlenmiştir⁵¹.

AB Konseyi ve Parlamentosunun 13 Aralık 1995 tarihli, *Telefon Hizmetlerinin Açık Şebeke Sunumuna (ONP) Tabi Tutulmasına İlişkin Direktifinde (95/62/CE)* de arabağlantı konusuna ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Direktifin gerekçe metninde, mobil telekomünikasyon şebekelerinin kendi aralarındaki bağlantı hariç olmak üzere, şebekelerarası arabağlantı sağlanmasının ve telekomünikasyon alanında rekabetin sağlanmasının temel koşullarından biri olduğu ifade edilmiştir. Direktifin 11. maddesinin başlığı “*Arabağlantı*” olarak düzenlemiş ve maddenin 2. bendinde, telefon hizmetlerindeki arabağlantının teknik ve ticari koşullarının “ *tarafların kendi aralarında varacakları bir anlaşmaya göre*” belirleneceği açıkça ifade edilmiştir.

⁵⁰ Council Directive 92/44/EEC of 5 June 1992 on the application of open network provision to leased lines, www.europa.eu.int/eur-lex

⁵¹ Ulusoy, *Telekomünikasyon Hukuku*, s. 87.

Ayrıca 3. bende ise, ulusal otoritelerin, bu arabağlantı anlaşmalarında tarafların eşit konumda olmalarını gözeticeği düzenlenmesi getirilmiştir⁵².

ONP mevzuatı abonelere, servis sağlayıcılarına ve diğer şebeke operatörlerine, şeffaf, ayırıcı olmayan, adil ve makul maliyeti, bu erişimi sağlamayı amaçlamakta, kamu telekomünikasyon şebekelerine ve kamuya açık telekomünikasyon hizmetlerine açık ve etkin erişimin sağlanmasına ilişkin koşulları ve asgari hizmetlerin verilmesi, kamu telekomünikasyon şebekelerine ve kamuya açık telekomünikasyon hizmetlerine erişim ve arabağlantının sağlanmasını, evrensel hizmet yükümlülüğünün yerine getirilmesini, teknik koşullar ile standartların belirlenmesini ve tüketici yararının gözetilmesine ilişkin hususları içermektedir⁵³.

Komisyunun 16 Ocak 1996 tarihli, “*Mobil ve Kişisel Haberleşmeye İlişkin Direktifinin (96/2/CE)*” 1. maddesi ile mobil telefonlar dahil tüm telekomünikasyon şebekelerinde arabağlantı sağlanmasının önemi vurgulanmış ve ulusal otoritelere arabağlantının objektif ve tarafların eşit olarak kararlaştırılacakları şartlarda yapılması için gerekli önlemleri alma ve düzenlemeleri yapma görevi verilmiştir.

Komisyunun 13 Mart 1996 tarihli, 90/388/CE referanslı Telekomünikasyon Pazarında Tam Rekabetin Gerçekleştirilmesine İlişkin Direktifinde (96/19/CE) de arabağlantı konusuna geniş yer verilmiş ve “*arabağlantı*” kavramı ilk defa bir AB düzenlemesinde açıkça tanımlanmıştır. (m. 1 a, iii). Bu tanıma göre “*arabağlantı*”, “*telekomünikasyon işletmecilerin kullanıcılarının birbirleriyle haberleşmelerini veya 3. kişilerin sağlandığı hizmetlerden birlikte yararlanabilmelerini sağlayan, şebekelerin ve/veya hizmetlerin kendi aralarındaki fiziksel veya mantıksal bağlantısını*” ifade etmektedir.

Aynı Direktifin gerekçe metninde (p.No.13), arabağlantı şartlarının, taraflar arasındaki serbest pazarlıkla kararlaştırılmasının AB Kurucu Anlaşmasının serbest rekabeti düzenleyen 90, 59 ve 86. maddelerine uygunluk açısından mutlaka gerekli olduğu vurgulanmış; Direktifin 90/388/CE referanslı Direktife “*Madde 4 bis*” olarak ekleneceği 6. maddesinin 3. bendinde ise, arabağlantı sözleşmelerinin taraflar arasında serbest bir pazarlıkla oluşturulacak “*ticari bir anlaşma*” sonucu imzalanacağı açıkça belirlenmiştir.

⁵² Ulusoy, *Telekomünikasyon Hukuku*, s. 87.

⁵³ Topkaya, *age*, s. 44.

AB Parlamentosu ve Konseyinin 13 Haziran 1997 tarihli (97/33/CE) Direktifi de arabağlantıya ilişkindir. (**Arabağlantı Direktifi**). Bu Direktif de arabağlantı konusu bütün ayrıntıları ile düzenlenmiştir. Direktifin 3. maddesinin 1. bendinde arabağlantı sözleşmelerinin teknik ve ticari şartlarının taraflar arasında serbestçe kararlaştırılacağı hükme bağlanmıştır.

Avrupa Konseyinin arabağlantıya ilişkin ayrıntılı düzenlemeleri, “*Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin Elektronik Komünikasyon Şebekeleri ve hizmetleriyle İlgili Ortak Düzenleyici Bir Çerçeveye İlişkin 7 Mart 2002 Tarihli Direktifi*” 2002/21/EC (**Çerçeve Direktifi**) ve “*Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 7 Mart 2002 Tarihli ve Haberleşme Şebekeleri ve Hizmetleri Üzerine Yönergesi 2002/20/EC*” (**Yetkilendirme Yönergesi**) önem arz etmektedir.

Çerçeve Direktifinin amacı, elektronik komünikasyon hizmetlerinin, elektronik komünikasyon şebekelerinin, ilgili tesislerin ve hizmetlerin düzenlemesine ilişkin uyumlu bir çerçeveyi oluşturmaktır. Bu Direktif, ulusal düzenleyici yetkililerin görevlerini içerir ve düzenleyici çerçevenin Toplulukta uyumlu bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla prosedürler oluşturur.

Bu Direktifte, ulusal düzenleyici yetkililerin hakları ve görevleri, numaralandırma, kullanım yolları, ortak yerleşim ve hizmet paylaşımı, etkin piyasa gücüne sahip teşebbüsü belirleme ve piyasa analizi gibi görevleri ve temyiz haklarına ilişkin hususlar tanımlanmıştır.

Yetkilendirme Yönergesi piyasa giriş haklarını belirlemektedir. Bu Yönerge, üye ülkelerin belirleyecekleri piyasaya giriş koşullarını sınırlandırmakta, radyo frekanslarının ve numaraların kullanımına ilişkin hakları, yeni yetkilendirme sistemine geçiş için koşulları ve ücretlere ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Böylelikle sınırlı sayıda olan piyasaya giriş koşulları genel yetkilendirmelerle sağlanarak piyasaya giriş için önceden izin alma zorunluluğu kaldırılmakta ve isteyen herkese elektronik iletişim şebekesi kurma ve/veya hizmeti verme hakkı tanınmaktadır. Sadece frekansların ve numaraların bireysel kullanımı için bireysel yetkilendirmeler sistemi getirilmiştir⁵⁴.

---

⁵⁴ İçöz, age, s. 46.

E. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDE ARABAĞLANTI SÖZLEŞMELERİ

Sermayenin küresel hareketliliği, işletmelerin yeniden yapılanmasına neden olmakta ve artan iletişim ihtiyaçları ile birlikte telekomünikasyona ve telekomünikasyonun düzenleyici çerçevesinin büyük kullanıcılar lehine serbestleştirilmesine ihtiyaç duyulmaktaydı. Amerika Birleşik Devletlerinde 1910 tarihli kanun ile Eyaletlerarası Ticaret Komisyonunu⁵⁵ telefon şirketlerini düzenleme konusunda yetkilendirilmesi ile telekomünikasyon sektöründe düzenlemeler yapılmaya başlamıştır.

1934 yılında Federal İletişim Komisyonunu⁵⁶ oluşturan Telekomünikasyon Kanunu yürürlüğe girmiştir. 1934'de ilk düzenleme kurumu olan FCC'nin kuruluşu ise telekomünikasyon işletmecilerini düzenlemekten ziyade (tekel konumundan dolayı) frekans spektrumunu karmaşasını çözme ihtiyacından kaynaklanmıştır⁵⁷.

Federal İletişim Komisyonunu 1968 yılından itibaren telekomünikasyon sektöründe çeşitli hizmetler sunmak için yapılan başvurular üzerine uzak mesafe gibi sınırlı alanlarda piyasaya giriş izni vermeye başlamıştır. 1977 yılında ise Federal İtiraz Makkemesi⁵⁸ uzak mesafe piyasasındaki rekabetin kasamını genişletmiştir.

ABD'de telokomünikasyon piyasasında rekabetin sağlanması amacıyla işletmeciler arasında arabağlantı sözleşmeleri yapılması gerekirdi. Zira, AT&T'nin doğal tekel durumunu kaldıracak karar 1982 yılında alınmasına rağmen, fiili ayrışma 1 Ocak 1984 yılında gerçekleşti. Dolayısıyla

⁵⁵ **Interstate Commerce Commission** (ICC), *former independent agency of the U.S. government, established in 1887; it was charged with regulating the economics and services of specified carriers engaged in transportation between states.*

⁵⁶ FCC, *The Federal Communications Commission (FCC) is an independent United States government agency. The FCC was established by the Communications Act of 1934 and is charged with regulating interstate and international communications by radio, television, wire, satellite and cable. The FCC's jurisdiction covers the 50 states, the District of Columbia, and U.S. possessions,ayrıntılı bilgi için bkz: <http://www.fcc.gov/>*

⁵⁷ Eyyuboğlu, Halil Tanyer. (2006). Telokomünikasyonda Düzenlemeler ve tarihçesi. *Çankaya Üniversitesi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri*, Sayı: 24, s. 3-7.

⁵⁸ Federal Court of Appeal, <http://www.fca-caf.gc.ca/>

AT&T'nin uzak mesafe hizmetlerindeki tekel hakkı kaldırılmıştır⁵⁹. AT&T'ye bağlı olarak çalışan Bell Operating Company, yeni düzenlemeyle yedi ayrı bölgesel şirkete ayrılarak yeniden düzenlendi. Böylece AT&T yerel telekomünikasyon hizmetlerini sağlamak üzere "Baby Bells" olarak adlandırılan yedi ayrı şirkete bölündü. Ameritech, Bell South, Bell Atlantic, Nynex, Pasific Telesis, Southwestern ve US West'den oluşan bölgesel şirketler, 1984 yılından itibaren uluslararası düzeyde rekabet eden birer dev haline geldiler. Federal düzeyde telekomünikasyon alanını düzenlemekle yetkili olan, Federal İletişim Komisyonu, başta MCI olmak üzere diğer şirketlere de "uzun mesafe" haberleşme hizmeti verme hakkı tanıdı.

1996 yılında yeni Telekomünikasyon Kanunu⁶⁰ kabul edildi ve yürürlüğe girdi. Bu kanun hizmet ve coğrafı alan kısıtlamasını kaldırmış, 14 maddelik bir şartlar listesini sağlamak koşuluyla, işletmecilerin birbirlerinin sahasına girmesine müsaade edilmektedir. Anılan kanun telekomünikasyon sektöründe düzenlemelerin yasal temelini oluşturmaktadır. Bu kanun hükmü gereğince yerleşik işletmeciler, arabağlantı müzakerelerinde bulunma, teknik ve ekonomik olarak imkan dahilinde olan noktalardan makul ücret ve şartlar ile arabağlantı sağlama ve ayırım gözetmeme yükümlülüğü altındadır⁶¹. Arabağlantı koşulları ve ücretleri işletmeciler arasında serbestçe belirlenmektedir.

1996 tarihli Telekomünikasyon Kanunu hükümlerine göre, Yerleşik Yerel Telefon İşletmeleri⁶² ve Rakip Yerel Telofon İşletmeleri⁶³ arasındaki arabağlantı konusu taraflar arasındaki görüşmelere bırakılsa da söz konusu kanun ile eyalet komisyonlarına, FCC'ye ve mahkemelere önemli görevler yüklenmiştir. Eyalet komisyonları, yerleşik işletmecinin arabağlantı sağlamakla yükümlü olduğu teknik olarak uygun arabağlantı noktalarını belirlemiştir⁶⁴.

---

⁵⁹ Göktaylar, Bilge. (2005). *Arabağlantı Sözleşmelerinin Hukuksal Açıdan İncelenmesi: Telekomünikasyon Sektöründe Arabağlantı Uzlaşmazlıklarının Çözümü Prosedürünün İşletilmesi*, Telekomünikasyon Kurumu, Uzmanlık Tezi, Ankara, s. 65.

⁶⁰ *Telecom Act 96*, http://www.ntia.doc.gov/top/publicationmedia/newsltr/telcom_act.htm

⁶¹ Perrucci, Antonio/Cimatoribus, Michela. *Competition, convergence and asymmetry in telecommunications regulation*, Telecommunications Policy, Vol.21, No, s. 493-512.

⁶² *Incumbent Local Exchange Carriers*, bundan sonra İLECs olarak anılacaktır.

⁶³ *Competing Local Exchange Carriers*, bundan sonra CLECs olarak anılacaktır.

⁶⁴ Göktaylar, age, s. 68.

1996 tarihli kanun hükümlerine göre, Federal İletişim Komisyonununa İLECs ve CLECs arasındaki arabağlantıyı düzenleyen usul ve esasları belirleme yetkisi öngörülmüştür.

SONUÇ

Buraya kadar anlattığımız bilgileri kısaca özetlemek gerekirse; **Arabağlantı sözleşmeleri**; işletmecileri aynı veya farklı olan şebekelerin kullanıcılarının haberleşmelerini teminen, bu şebekeler arasında yapılacak olan irtibatlanmanın usul, hesap ve esaslarını belirleme veya bir şebeke işletmecisinin yer, bina, tesis, kule, enerji, devre, klima ve benzeri altyapı ve ekipman imkanlarının yasal düzenlemelere ve taraflar arasında yapılmış olan lisans sözleşmelerinde yer alan hükümler çerçevesinde faydalanmasını sağlamak amacı ile yapılan sözleşmelerdir.

Arabağlantı sözleşmelerinin amacı, bir şebekenin veya işletmecinin aboneleriyle diğer bir şebekenin veya işletmecinin abonelerinin haberleşmesinin sağlanmasıdır. Bu bakımdan arabağlantı sözleşmeleri telekomünikasyon sektöründe büyük öneme sahiptir.

Arabağlantı sözleşmeleri, tüm dünyada özel hukuk sözleşmeleri olarak kabul edilmekte dolayısıyla da kamu hukuku değil, özel hukuk rejimine tabi tutulmaktadır. 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nda arabağlantı sözleşmelerinin hukuki yapısı hakkında herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Türk hukukunda da arabağlantı sözleşmeleri özel hukuk sözleşmesi olarak kabul edilmektedir.

Arabağlantı sözleşmelerinde tarafların değişmez bazı hakları ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Örneğin; arabağlantı sağlama yükümlüsünün, arabağlantıya ilişkin talepleri karşılamak ve erişim sağlamak gibi yükümlülükleri bulunurken, sözleşmenin diğer tarafı olan işletmecinin de bununla paralel arabağlantı sağlama erişim ve diğer hizmet bedellerini ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Arabağlantı sözleşmeleri, sözleşmede belirlenen sürenin bitmesini beklemeden, taraflardan herhangi birinin sözleşmedeki yükümlülüklerini yerine getirmeyerek sözleşmeye aykırı davranması ile de feshedilebilir.

Türk hukukunda arabağlantı sözleşmeleri ile ilgili hususlar, 406 sayılı Kanun ve 2813 sayılı Kanun kapsamında düzenlenmektedir. Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği kapsamında arabağlantıya ilişkin konular ile işletmecilerin hak ve yükümlölükleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Altaş, Hüseyin. (2008). Arabağlantı Sözleşmelerinin Önemi. *Telekom Dünyası Dergisi*. Ankara.
- Altaş, Hüseyin, Ankara Üniversitesi, Telekomünikasyon Hukuku, Ders Notları, <http://huseyinaltas.net/dersler/telekomunikasyon-hukuku> adresinden erişildi. erişim tarihi 05. 03. 12.
- Ekici, Şerafettin, (2006). *Özel Sektöre Açıldıktan Sonra TÜRK TELEKOMÜNİKASYON HUKUKU*. A.Ş. İstanbul: Vedat Kitapçılık Basım Yayın Dağıtım A.Ş.
- Eyyuboğlu, Halil Tanyer. (2006). Telokomünikasyonda Düzenlemeler ve tarihçesi. *Çankaya Üniversitesi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri*, Sayı: 24, s.3-7.
- Göktaylar, Bilge. (2005). *Arabağlantı Sözleşmelerinin Hukuksal Açıdan İncelenmesi: Telekomünikasyon Sektöründe Arabağlantı Uzlaşmazlıklarının Çözümü Prosedürünün İşletilmesi*. Telekomünikasyon Kurumu, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Gözübüyük, Şeref. (2001). *İdare Hukuku*. Cilt 1, Genel Esaslar (1.bs). Ankara: Turhan Kitabevi.
- Günday, Metin. (2002). *İdare Hukuku* (6.bs). Ankara: İmaj Yayınları.
- İçöz, Özge. (2003). *Telekomünikasyon Sektöründe Reğülasyon ve Rekabet Kuralları*. Rekabet Kurumu, Ankara.
- Kaplan, İbrahim. (2007). *Hakimin Sözleşmeye Müdahalesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Karaaslan, S. Vedat/Alkan, Nail. (2004). *Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri Bağlamında Telekomünikasyonda Serbestleşme*. Ankara: Pelikan Yayınları.
- Oğuzman, M, Kemal. (1998). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul 1998: Pelikan Yayınları.
- Perrucci, Antonio/Cimatoribus, Michela. *Competition, convergence and asymmetry in telecommunications regulation*. Telecommunications Policy, Vol.21, No.

Sarı, Arif Ogün. (2004) . *Rekabet Kuralları Işığında Erişim Arabağlantı Anlaşmaları ve Sanal Mobil Ağ Operatörlüğü*. Rekabet Kurumu. Ankara

Topkaya, Ferhat. (2001). *Telekomünikasyon Sektöründe Erişim Sorunları*. Uzmanlık Tezi, Rekabet Kurumu, Ankara

Ulusoy, Ali, (2002). *Telekomünikasyon Hukuku*. Ankara :Turhan Kitabevi.

Ulusoy, Ali. (2001). *Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Uluslararası Tahkim ve Kamu Hizmeti*. Ankara: Liberte Yayınları.

Ulusoy, Ali. (2001). Telekomünikasyon Alanındaki Arabağlantı (Şebekeler Arası İrtibat ve İşbirliği) Sözlüşmelerininin Hukuksal Niteliği. *AÜHFD*, 50(2), 147-158.

Telekomünikasyon Kurumu, 2004-2003 Yılı İş Planı.

İnternet Adresleri

<http://www.legaltext.ee/text/en/T60984.htm>

<http://www.tk.gov.tr>

www.europa.eu.int/eur-lex

<http://www.fcc.gov/>

<http://www.fca-caf.gc.ca/>

http://www.ntia.doc.gov/top/publicationmedia/newsltr/telcom_act.htm.